

УДК 373. 5. 035: 355. 01

КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ВІЙСЬКОВО–ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

О. С. Гончаренко

У статті доведено необхідність створення комплексної системи військово-патріотичного виховання учнівської молоді з урахуванням багатовікових традицій українського народу.

Ключові слова: комплексна система, учнівська молодь, військово-патріотичне виховання.

Сучасний розвиток системи військово-патріотичного виховання зумовлений історичною необхідністю захисту держави від зовнішніх загроз. Ця система, по-перше, має носити комплексний характер, оскільки формування патріотичної свідомості людини є першоосною виховної роботи навчальних закладів і громадських інститутів. По-друге, вона безперервна, оскільки діє на всіх етапах життя людини. По-третє, ця система зорієнтована на формування цілісної особистості людини, на найкращих традиціях безперервного єднання армії та народу [5]. Сучасна система підготовки допризовників до служби в Збройних Силах України вимагає формування нового змісту допризовної підготовки відповідно до економічних, політичних, соціально-культурних умов розбудови української держави, сучасних науково-технічних досягнень.

Аналіз теоретичних джерел і практичного досвіду роботи з допризовною молоддю показує, що проблеми впровадження комплексної системи військово-патріотичного виховання учнівської молоді не достатньо повно розкриті як у наукових публікаціях, так і методичних розробках.

Багато науковців, педагогів-практиків розглядали проблему формування особистості молоді, наприклад, положення про діяльну природу особистості, її активну соціальну сутність, сформульовані в працях Л. Виготського, Г. Костюка, О. Леонтьєва, С. Рубінштейна та збагачені і удосконалені І. Бехом, В. Бондарем, С. Максименком, В. Моляко, конструктивістський підхід (Дж. Брунер, Дж. Келлі); теорія соціальних уявлень (С. Московічі); концепція соціально-психологічного розвитку готовності учнів до служби в Збройних Силах України (М. Томчук); ідея підвищення ефективності військово-патріотичного виховання учнів у

військово-патріотичних об'єднаннях (В. Радзиховський); ідея ефективності військово-патріотичного виховання призовної молоді (Г. П'янковський).

Результати аналізу теоретичних та емпіричних даних свідчать про необхідність розробки комплексної системи підготовки учнівської молоді до служби в Збройних Силах України. Сучасний зміст допризовної підготовки вимагає реформування його фізичної складової. Головним напрямом роботи щодо поліпшення якості навчання, перебудови всієї педагогічної діяльності з допризовниками повинна бути переорієнтація характеру військово-патріотичного виховання школярів з формального на дієвий.

У статті розглядаємо комплексну систему національного військово-патріотичного виховання учнівської молоді як важливий елемент впливу на особистість школярів як патріотів і громадян України. Для нашого дослідження важливим було проведення спеціального дослідження, яке дозволить визначити педагогічні умови фізичної підготовки школярів-допризовників в умовах сучасної загальноосвітньої школи.

Різнобічне вивчення стану проблеми формування позитивного ставлення старшокласників до служби в армії у наукових дослідженнях та педагогічній літературі показало, що допризовна підготовка юнаків, військово-патріотичне виховання молоді на сучасному етапі розвитку нашої держави визначається дослідниками як така, що має низьку ефективність через формалізм, заорганізованість, орієнтацію на «показник». Підготовка учнів до захисту держави розглядалася більшістю перших дослідників не як цілісний процес, а лише як частка складової формування особистості. Про це свідчать спеціальні дослідження окремих аспектів цієї проблеми: морально-політичний, військово-технічний, фізичний, допризовний, психологічний, формування у громадян почуття військового обов'язку тощо.

Найбільш вагоме теоретичне і практичне значення для наукового розв'язування проблеми військово-патріотичного виховання учнів мають роботи на всіх етапах життя [1; 4; 5; 6; 7; 8] та інших. Вони свідчать не лише про увагу педагогічної науки до питань військово-патріотичного виховання, але й про широке залучення до дослідження цієї проблеми значної кількості навчальних закладів нашої держави.

У вищезазначених наукових дослідженнях детально вивчені питання сутності, ролі, місця та значення військово-патріотичного виховання у формуванні позитивного ставлення до служби в армії майбутніх захисників Вітчизни. Автори розкривають зміст, форми і методи військово-патріотичного виховання молоді на різних етапах розвитку держави.

Важливе місце в цих роботах належить обґрунтуванню положення про вирішальне значення процесу військово-патріотичного виховання учнів, визначення місця уроку як найважливішої ланки системи військово-патріотичного виховання допризовної молоді, роботі зі старшокласниками в позаурочний час.

Проводячи дослідження процесу становлення у юнаків-старшокласників відповідального становлення до майбутньої військової служби науково обґрунтовано взаємозв'язок заохочення самовиховання і самопідготовки з формування мотивації відповідального ставлення і збагачення досвідом військово-патріотичної діяльності, організованої школою та позашкільними закладами [6]. Важливе значення у тому, що необхідного результату можна досягти лише за умови здійснення їх за певною системою, де кожен з них виконуватиме свою особливу виховну функцію, залишаючись складовою єдиного виховного процесу. Чим чіткіше структурована система педагогічних впливів, точніше визначені її мета і функції, тим ефективнішим буде процес виховання особистості майбутнього воїна. Наявність такої системи дозволить вилучити протиріччя впливів на старшокласників, уникнути дублювання, створити специфічні умови для організації комплексних впливів, які, доповнюючи один одного, даватимуть найкращий педагогічний ефект. Центральним елементом структури відповідального ставлення старшокласника до служби в Збройних Силах, який забезпечує його цілісність і єдність, є те, що він складається з мотиваційної та інтелектуальної сфер особистості старшокласників, активізацію їх настановлень на повну конкретну поведінку під час військово-патріотичної діяльності, орієнтація на досягнення життєво важливої мети – успішне оволодіння знаннями, вміннями та навичками, необхідними майбутньому воїну.

За останні роки урядом країни була затверджена цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації», а Міністерство освіти і науки України – програму «Допризовна підготовка юнаків», узгоджену з Міністерством оборони України. У цих документах підкреслюється важливість подальшого удосконалення навчально-виховної роботи з юнаками-старшокласниками допризовного віку, тобто школа повинна стати організатором масової фізичної підготовки молоді до служби у Збройних Силах України.

Особливу роль відіграють методичні розробки, які дають змогу зробити процес прикладної фізичної підготовки (ПФП) значно глибшим і

своєчасним. Потрібні наукові дослідження, спрямовані на підбір спеціальних способів, набути практичних знань, умінь і навичок майбутнім воїнам на початковому етапі військової служби.

У цій статті ми намагалися проаналізувати науково-педагогічну літературу з питань формування в учнівської молоді позитивного ставлення до військової служби, вивчався стан виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів з проблеми формування позитивного ставлення старшокласників до військової служби, визначено і обґрунтовано основні фактори впливу на формування у юнаків позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України.

Завдання подальшої роботи – це визначення форм та методів формування позитивного ставлення старшокласників до військової служби у процесі загальноосвітнього, позакласного і позашкільного навчання через методологічні основи.

Таким чином, на сучасному етапі реформування всієї системи освіти і виховання в Україні постала нагальна потреба наукової розробки та впровадження комплексної системи національного військово-патріотичного виховання учнівської молоді з урахування набутого досвіду всіх поколінь українського народу.

Література

1. Безродный В. А. Военно-патриотическое воспитание молодёжи призывного и допризывного возраста по опыту Ленинграда и Ленинградской области : Дис. ...канд. пед. наук. – ЛГУ, 1970. – 286с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості. Книга друга. Особистісно- орієнтований : науково-практичні засади : навчано-методичний посібник / Бех І. Д. – К. : Либідь, 2003 – 342 с. –ISBN 966-06-0298-7.
3. Борисов В. В. Теоретико-методологічні засади формування національної самосвідомості учнівської та студентської молоді : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.07 ”Теорія і методика виховання” / Борисов Вячеслав Вікторович; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, – Тернопіль, 2006 –
4. Выршиков А. Н. Военно-патриотическое воспитание школьников: теория и практика. –М.: Педагогика, 1990. – 156с.
5. Ковальский В. В. Воспитание у старшеклассников ответственного отношения к будущей воинской службе: дис. ... канд. пед. наук. –К.. 1989. – 169с.
6. Куцман А. А. Воспитание у старшеклассников в процессе внеклассной работы потребности и готовности выполнения воинского долга: дис. ...канд. пед. наук. – Новосибирск, 1972. – 237с.

7. Новосельский В. Ф. Военно-патриотическое воспитание школьников допризывного возраста в процессе занятий физической культурой: дис. ... канд. пед. наук. –К., 1977. – 173с.
8. Фаталиев Х. Г. Теория и практика военно-патриотического воспитания в средней общеобразовательной школе. –Баку, 1986. – 42с.

Содержание статьи доказывает необходимость наличия комплексной системы военно-патриотического воспитания школьной молодежи с учетом многовековых традиций украинского народа.

Ключевые слова: комплексная система, школьная молодежь, военно-патриотическое воспитание.

The content of the article proves the necessity of presence of integrated system of the military patriotic education of school youth with a glance at centuries-old traditions of ukrainian nation.

Key words: integrated system, school youth, military patriotic education.

Гончаренко О.С. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фізичного виховання Донбаського державного педагогічного університету (м. Слов'янськ, Україна)

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор В.М. Алфімов

УДК 37.037

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ШКІЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ

Л.Г. Горяна

У статті теоретично обґрунтована модель педагогічної технології як найважливішого засобу процесу модернізації, яка дозволяє системно та цілісно представити концептуальний, змістовний і процесуальний компонент навчальної підготовки в усіх учасників навчального процесу в закладах освіти України безпечного та здорового способу життя.

Ключові поняття: здоров'язберезувальні технології, модернізація, методи навчання, категоріальний апарат, основи здоров'я, педагогічні працівники.